

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN
Târgu Jiu, Gorj Str. Victoriei nr. 132-134

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Programa școlară pentru
disciplina opțională
NORMA LITERARĂ, UZUL ȘI ABUZUL

(Opțional la nivelul ariei curriculare LIMBĂ ȘI COMUNICARE)

*Avizat,
Director*

*Avizat,
Șef de catedră*

*Avizat,
Inspector de specialitate*

PROPUNĂTOR: PROF. TITEL LOREDANA VALENTINA

ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR.1 ROVINARI

I. ARGUMENT

Opționalul, **Norma literară, uzul și abuzul**, se adresează elevilor din clasa a VII-a, vizând, în special, numeroasele confuzii pe care aceștia le realizează atunci când sunt puși în ipostaza de a distinge între părțile de vorbire și între funcțiile sintactice. Sursa acestor confuzii este reprezentată de lipsa unor cunoștințe temeinice în domeniul morfo-sintaxei limbii române.

După cum se știe, programa clasei a VII-a este extrem de încărcată cu noțiuni gramaticale noi. Elevii trebuie să rețină faptul că există zece tipuri de pronume, unora corespunzându-le adjective pronominale, și șapte tipuri de numerale care pot avea diverse valori gramaticale. Pe unii elevi, acest "bombardament" informațional îi pune în dificultate; și nu doar pe ei, chiar și pe cadrele didactice care se găsesc în situația de a nu putea alocă un număr suficient de ore în vederea studierii mai aprofundate a unei anumite părți de vorbire.

Tocmai de aici a venit și ideea acestui opțional care se dorește a fi util elevilor, venind în completarea celor predate la clasă, dar și aducând în fața elevilor lucruri noi, explicații diferite față de cele care le sunt oferite în mod normal, în concordanță cu lucrări nou-apărute, **Gramatica Academiei** (ediția nouă), **DOOM 2**. Astfel, elevii vor primi răspunsuri la întrebările pe care poate și le-au pus, dar nu au avut, până acum, prilejul de a i le adresa cadrului didactic. Cei care au o înclinație spre domeniul gramaticii vor avea posibilitatea de a primi explicații avansate, iar cei care întâmpină dificultăți de înțelegere a diverselor "fenomene" gramaticale, cu siguranță, vor progresa.

I. COMPETENȚE GENERALE

1. Recunoașterea abaterilor de la normele limbii literare în mesaje scrise/orale
2. Propunerea unor variante corecte, în conformitate cu normele limbii literare
3. Dezvoltarea abilității de a realiza o distincție clară între unitățile nivelului lexemic/morfologic/sintactic
4. Producerea de mesaje orale/scrise corecte din punct de vedere fonetic, lexical, morfo-sintactic
5. Extinderea cunoștințelor legate de anumite categorii gramaticale, cazuri și funcții sintactice

II. COMPETENȚE SPECIFICE ȘI ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Recunoașterea abaterilor de la normele limbii literare în mesaje scrise/orale

Competențe specifice	Activități de învățare
1.1. Identificarea formelor fonetice/lexicale incorecte	Exerciții de identificare a formelor incorecte în texte extrase din publicistica vremii/ din poezii postmoderne
1.2. Identificarea neologismelor, a termenilor argotici	Exerciții de recunoaștere a neologismelor în texte științifice Exerciții de găsire a unor sinonime pentru termenii argotici
1.3. Recunoașterea greșelilor de natură morfo-sintactică	Exerciții de identificare a adverbilor utilizate incorect Exerciții de sesizare a lipsei prepoziției pe în fața relativului care Exerciții de recunoaștere a greșelilor care pot apărea în următoarele cazuri: conjugarea verbelor a trebui și a fi , conjugarea verbelor la mai mult ca perfect, etc. Exerciții de sesizare a dezacordului

2. Propunerea unor variante corecte, în conformitate cu normele limbii literare

Competențe specifice	Activități de învățare
2.1. Exprimarea unui punct de vedere personal asupra greșelii sesizate	Exerciții de exemplificare (elevii vor menționa alte exemple în care apare respectiva eroare, bazându-se pe experiența personală, pe ceea ce aud la TV sau citesc în diverse publicații) Exerciții de exprimare a propriei opinii cu privire la erorile sesizate
2.2. Indicarea variantelor corecte	Exerciții de indicare a variantei corecte Exerciții de alegere a variantei corecte
2.3. Oferirea de argumente convingătoare în sprijinul alegerii făcute	Exerciții de expunere a unor argumente pertinente, pornind de la cunoștințele deținute

3. Dezvoltarea abilității de a realiza o distincție clară între unitățile nivelului lexic/morfologic/sintactic

Competențe specifice	Activități de învățare
3.1. Flexionarea corectă a substantivelor	Exerciții de flexionare a substantivelor (indicarea formelor corecte de plural/ de Genitiv)
3.2. Indicarea cazului și a funcției sintactice	Exerciții de analiza gramaticală a unor cuvinte susceptibile să creeze confuzii atunci când vine vorba de precizarea cazului/ a funcției sintactice Exerciții de rezolvare a unor teste-grilă Exerciții de explicare a opțiunii pentru un anumit caz/ funcție

4. Producerea de mesaje orale/scrise corecte din punct de vedere fonetic, lexical, morfo-sintactic

Competențe specifice	Activități de învățare
4.1. Fixarea, în memorie, a variantelor corecte	Alcătuirea de enunțuri și texte (narrative, descriptive, informative) utilizând achizițiile noi Completarea unor enunțuri/ texte cu variantele corecte Corectarea unor texte în care apar diverse tipuri de erori Fazanul "gramatical"
4.2. Distingerea clară între părți de vorbire/ funcții sintactice	Construirea unor enunțuri în care să apară cuvinte în anumite cazuri/ cu anumite funcții sintactice

5. Extinderea cunoștințelor legate de anumite categorii gramaticale, cazuri și funcții sintactice

Competențe specifice	Activități de învățare
5.1. Întocmirea și publicarea unor teste-grilă, în revista școlii	Exerciții de alcătuire a unor teste-grilă
5.2. Publicarea unor articole pe teme gramaticale, în revista școlii	Exerciții de redactare a unor articole, pornind de la un plan indicat de profesor
5.3. Organizarea unui concurs, la finele anului școlar, pe teme gramaticale	Exerciții de recapitulare în vederea participării la concurs

III. CONȚINUTURI

Organizare tematică:

1. Dificultăți ortografice

- 1.1. Scrierea corectă a adjectivelor pronominale posesive **noștri, voștri**
- 1.2. Perfectul simplu al verbelor **care se termină** la infinitiv în **ii**

2. Probleme de lexicologie

- 1.1. Pericolul pătrunderii termenilor **argotici** în limbajul elevilor
- 1.2. Neologismele în DOOM 2
- 1.3. În problema formelor reduse **ale pronumelui** demonstrativ de apropiere : **ăsta/ asta**

3. Aspecte problematice în morfologia și sintaxa limbii române

1.1. Substantivul

- Despre forma de plural a unor substantive
- Genitivul substantivelor comune și proprii
- Substantive sau adverbe?

1.2. Numeralul

- Un/o-numerale cardinale/ adjective nehotărâte/ articole nehotărâte

1.3. Pronumele

- Lui- pronume personal/ articol hotărât
- Lui, ei lor-pronume personale/pronume posesive
- Pronume personale/ pronume reflexive
- Pronume posesive-singular/ plural

1.4. Adjectivul

- Adjective pronominale/ pronume
- Adjective pronominale posesive/ pronume în Dativ posesiv

1.5. Adverbul

- Utilizarea corectă a adverbului în structuri de tipul **nou-născut/ nou- născuți**
- Adverbe/prepoziții

1.6. Verbul

- Verbe copulative/ verbe predicative
- **A fi**-verb predicative/ verb copulativ/ verb auxiliar
- **A vrea/a voi**
- Folosirea corectă a verbului **a trebui**
- Conjugarea corectă a verbelor la m.m.c.p și acordul corect cu subiectul
- **Să-intră/ nu intră** în alcătuirea conjunctivului

1.7. Cazuri și funcții sintactice

- Nominativ/ Vocativ
- Nominativ-subiect/ **Acuzativ**-complement direct
- Subiect inclus/ subiect subînțeleș
- Complement direct/ **complement** circumstanțial de loc
- Complement circumstanțial de mod/ nume predicativ
- Complement/ atribut

IV. **MODALITĂȚI DE EVALUARE:** observarea sistematică, probe orale și scrise, portofolii individuale

V. **BIBLIOGRAFIE**

1. Avram, Mioara, **Gramatica pentru toți, Ediția a II-a**, revăzută și adăugită, București, Editura Humanitas, 1997
2. Bejan, Dumitru, **Gramatica limbii române. Compendiu**, Cluj Napoca, Editura Echinox, 1995
3. Berteș, Mircea, **Gramatica explicativă a limbii române (pentru elevi, studenți, profesori)**, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Cluj Napoca, Editura Mediamira, 1999

4. Ciompec, Georgeta, **Morfosintaxa adverbului românesc-sincronie și diacronie**, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985
5. Coteanu, Ion, **Gramatica de bază a limbii române**, București, Editura Garamond, 1982
6. xxx, **Dicționar de Științe ale Limbii. Teoria limbii, modele lingvistice, fonetică, fonologie, gramatică, vocabular, semantică, semiotică, istoria limbii, dialectologie, pragmatică, sociolingvistică, stilistică, poetică, retorică, versificație, naratologie...**, Cluj Napoca, Editura Nemira, 2001
7. xxx (referenți științ. Pană Dindelegan Gabriela; Busoioc, Monica; Zafiu, Rodica), **Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM 2)**, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010
8. Dimitriu, Corneliu, **Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia**, Iași, Institutul European, 1999
9. xxx, **Gramatica limbii române**, vol.I, București, Editura Academiei, 1963
10. xxx (coord. Guțu- Romalo, Valeria), **Gramatica limbii române**, vol.I și vol.II, București, Editura Academiei Române, 2008
11. Gruică, Gligor, **Moda lingvistică 2007. Norma, uzul și abuzul**, Editura Paralela 45, 2006
12. Irimia, Dumitru, **Structura gramaticală a limbii române. Numele și pronumele. Adverbul**, Iași, 1987
13. Neamțu, G.G, **Teoria și practica analizei gramaticale**, Cluj Napoca, Editura Excelsior, 1999
14. Nica, Dumitru, **Teoria părților de vorbire. Cu aplicații la adverb**, Iași, 1988
15. Pană Dindelegan, Gabriela, **Teorie și analiză gramaticală**, București, Editura Coresi, 1998
16. Toșa, Al., **Elemente de morfologie**, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983
17. Zdrengea, Mircea, **Limba română contemporană. Morfologia (curs litografiat)**, Cluj, 1970